

**ПОПОВИЧ ДМИТРО**, здобувач освіти, бакалаврат з міжнародної економіки  
Науковий керівник - **ПЕРЕРВА ПЕТРО**, д.е.н., професор  
*Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків*

## **ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ВАРТІСНОЇ ОЦІНКИ ПАТЕНТУ**

Патент - це юридичний документ, що видається компетентним органом (у більшості країн - патентним відомством) на об'єкт інтелектуальної власності, який має винахідницький рівень і новизну [1, 5, 7]. Основне призначення патенту - надання його власнику виключного права на комерційне використання винаходу протягом встановленого терміну. Це захищає власника від незаконного використання об'єкта його інтелектуальної власності іншими особами. Патент є важливим інструментом захисту інтелектуальної власності, що надає його власнику виключні права на використання винаходу або іншого об'єкта промислової власності протягом певного часу [2, 8, 12]. Патенти відіграють ключову роль в інноваційній діяльності, забезпечуючи стимул для створення нових технологій, продуктів і послуг [1-12].

Одним із важливих аспектів патентування є оцінка вартості патенту, що дозволяє визначити його реальну економічну цінність на ринку. Патенти відіграють ключову роль у сучасній економіці, забезпечуючи правовий захист інновацій та стимулюючи технологічний розвиток. Їх основна функція полягає в тому, щоб надавати винахідникам ексклюзивні права на використання своїх розробок протягом обмеженого часу (зазвичай до 20 років). Це дозволяє винахідникам отримувати економічну вигоду від інвестицій у наукові дослідження та розробки (R&D).

Патенти мотивують компанії та винахідників до створення нових технологій та продуктів, адже вони гарантують винагороду за витрати на дослідження і розробку. Забезпечуючи захист інновацій, патентні системи дозволяють прискорювати технологічний розвиток, що сприяє розширенню ринків і появі нових галузей економіки. Інформація про патентовані винаходи стає загальнодоступною, що сприяє обміну знаннями та подальшому розвитку технологій на основі вже запатентованих ідей. Патенти допомагають компаніям зберігати ексклюзивний контроль над своїми продуктами чи технологіями, запобігаючи копіюванню конкурентами. Це дає їм тимчасову монополію на ринку та можливість отримувати підвищені прибутки. Патенти можуть збільшувати ринкову капіталізацію компанії, оскільки інвестори часто оцінюють компанії за їх інтелектуальними активами. Компанії можуть отримувати додатковий дохід від продажу ліцензій на використання своїх патентів іншими організаціями, розширити їх ринковий вплив і знизити ризики конкуренції.

У цій доповіді ми розглянемо поняття патенту, його види, порядок отримання та методи оцінки вартості патенту. Зауважимо, що вартісна оцінка патенту на цей час є ще недостатньо висвітлена в науковій літературі, що актуалізує проведення додаткових наукових досліджень в даній сфері.

*Витратний метод.* Оцінка базується на витратах, пов'язаних з розробкою



винаходу та отриманням патенту. Він враховує всі інвестиції, необхідні для створення технології, включаючи витрати на дослідження та розробку, правовий захист та підтримку патенту. Перевагою методу є простота у застосуванні, особливо для внутрішнього використання, а недоліком - не враховує майбутній дохід від патенту або його ринковий потенціал. Наприклад, витрати фармацевтичної компанії на розробку нового препарату включають витрати на наукові дослідження, клінічні випробування та юридичні процедури патентування.

*Доходний метод.* Цей метод базується на оцінці доходу, який може бути отриманий від патенту в майбутньому. Він передбачає оцінку потенційних грошових потоків, що будуть генеруватися патентом, включаючи прибуток від ліцензування, продажу продуктів або зниження конкуренції. Перевагою методу є врахування реальних економічних вигод від патенту, дозволяє оцінити його майбутній вплив на бізнес. До недоліків слід віднести те, що це метод вимагає складних прогнозів щодо ринку, що може бути неточним. Наприклад, технологічна компанія оцінює свій патент на новий процес обробки даних, прогножуючи прибутки від продажу ліцензій на використання технології в наступні 10 років.

*Метод порівняльного аналізу (ринковий метод).* Оцінка базується на аналізі аналогічних патентів, які вже були продані або ліцензовані. Цей підхід передбачає порівняння вартості подібних патентів у тій самій галузі або за тими самими технологічними параметрами. Перевагою методу є те, що він відображає поточну ринкову вартість патенту. До недоліків слід віднести те, що важко знайти точні аналоги, оскільки кожен патент унікальний. Наприклад, порівняння вартості патенту на нову медичну технологію з іншими патентами, проданими в тій самій галузі в останні роки.

*Метод звільнення від роялті.* Цей метод оцінює патент на основі економії витрат на ліцензування. Власник патенту не платить роялті за використання власної технології, і цей зекономлений дохід оцінюється як вартість патенту. Оцінка базується на ставці роялті, яку компанія була б змушена платити за використання аналогічної технології. Перевагою методу є те, що він ралістично відображає потенційну вигоду від патенту для внутрішнього використання. До недоліків слід віднести те, що метод потребує точних даних про ринкові ставки роялті та передбачувану тривалість використання патенту. Наприклад, автомобільна компанія оцінює патент на нову деталь, розраховуючи, скільки вона зекономить, якщо не буде купувати ліцензії на аналогічні деталі у сторонніх постачальників.

Вибір методу оцінки патенту, на нашу думку, залежить від галузі, у якій працює компанія, мети оцінки (внутрішнє використання, продаж або ліцензування), наявності даних для аналізу. Оцінка вартості патенту - це багатогранний процес, що враховує як витрати на його створення, так і потенційні майбутні прибутки від комерціалізації. Вибір методу оцінки залежить від характеру патенту та економічних цілей компанії. Кожен метод оцінки має свої переваги та обмеження, але на практиці компанії часто



комбінують кілька методів для точнішої оцінки. Оцінка вартості патенту грає ключову роль у прийнятті рішень щодо комерціалізації, ліцензування або продажу технологій, а також визначає конкурентну позицію компанії на ринку. Методи оцінки вартості патентів є важливим аспектом стратегічного управління інтелектуальною власністю, який суттєво впливає на ринкову позицію компанії. Розуміння та застосування різних методів оцінки дозволяє компаніям ефективно управляти своїми інноваціями і отримувати максимальні вигоди від них.

### **Список використаних джерел:**

1. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник / П.Г.Перерва [та ін.]; ред.: П.Г.Перерва, В.І.Борзенко, Т.О.Кобелева; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Планета-Прінт, 2019. 1002 с.
2. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Прінт, 2020. 354 с.
3. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.]; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veress Somosi. Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. 689 p.
4. Pererva P.G., Kobieliava T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management opportunities // *Економічний журнал Одеського політехн. університету*. 2023. № 1(23). С. 43-50.
5. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політика на підприємствах туристичної індустрії // *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (екон. науки): зб. наук. пр.* Харків : НТУ «ХПІ», 2018. № 47 (1323). С. 114-120.
6. Перерва П.Г., Косенко А.В., Маслак М.В., Матросова В.О., Долина І.В. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності // *Вісник НТУ «ХПІ» (екон. науки) зб. наук. пр.* Харків: НТУ «ХПІ», 2018. № 48 (1324). С. 121-127.
7. Перерва П.Г., Побережна Н.М. Визначення ефективності використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 2.- С. 191-198.
8. Перерва П.Г., Ткачова Н.П., Шаульська Л.В. Рефлексивне управління підприємствами в умовах діджиталізації бізнес-процесів в промисловій та аграрній сферах // *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. Харків: 1 (191). 2024. С. 87-101.
9. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
10. Sikorska M., Kocziszky György, Pererva P.G. (2017) Compliance service at guest services enterprises // Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Полтава: ПУЕТ, 2017. С. 389-391.
11. Nagy S., Sikorska M., Pererva P. (2018) Current evaluation of the patent with regarding the index of its questionnaire. Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами: матеріали 9-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квітня 2018 р. Київ: НАУ, 2018. С. 21-22.
12. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Збалансована система показників в інноваційно-інвестиційній політиці промислового підприємства // *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ"* : зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес та ефективність виробництва. Харків : НТУ "ХПІ". 2015. № 60 (1169). С. 50-54.

